

Utbildningsdepartementet
Dnr: U2022/02386

Genomlysning av SKH:s utbildningsutbud för livslångt lärande

Innehåll

Genomlysning av SKH:s utbildningsutbud för livslångt lärande	1
Uppdraget	1
Livslångt lärande	2
Det nya omställningsstudiestödet.....	2
Dialog med organisationer med kunskap om arbetsmarknaden	3
Dialog med andra lärosäten och Universitetskanslersämbetet (UKÄ).....	4
Långsiktiga mål med SKH:s utbildningsutbud.....	4
Beskrivning av SKH:s utbildningsutbud	5
Utveckling av SKH:s utbildningsutbud.....	7

Uppdraget

Stockholms konstnärliga högskola (SKH) har jämte övriga högskolor och universitet fått i uppdrag att senast 30 november 2022 inkomma till Utbildningsdepartementet och Universitetskanslersämbetet (UKÄ) med analys av sitt utbildningsutbud i relation till livslångt lärande och det nya omställningsstudiestödet.

SKH ska med utgångspunkt i analysen av utbildningsutbudet lämna in en övergripande beskrivning av hur befintligt utbildningsutbud bidrar till att möta de behov av utbildning som det nya stödet kan ge upphov till samt, om det bedöms finnas ytterligare behov, hur högskolan planerar att inom befintliga ekonomiska ramar utveckla utbudet för att stärka tillgången till utbildning för livslångt lärande och omställning.

I enlighet med regeringsuppdraget ska SKH föra dialog med övriga lärosäten för att utbyta erfarenheter och dra lärdom av andras arbete. SKH ska vidare föra dialog med organisationer med kunskap om arbetsmarknaden samt med Universitetskanslersämbetet (UKÄ) avseende prognosticerat behov med anledning av det nya omställningsstudiestödet.

Livslångt lärande

SKH har, liksom övriga lärosäten, ett uppdrag att erbjuda utbildning som bidrar till livslångt lärande (HL 1 kap § 5). Under de senaste åren har detta särskilt lyfts fram i regleringsbrevet till universitet och högskolor.

I utredningen Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69) definieras Livslångt lärande som följer:

Begreppet har två dimensioner. Den ena syftar på individens lärande under hela livet (den livslånga dimensionen). Den andra syftar på att lärandet är livsvitt, dvs. att individer utvecklar kunskaper kontinuerligt i alla de olika sammanhang de vistas, såväl formellt, icke-formellt som informellt (den livsvida dimensionen).

Uppdraget till lärosätena om att bidra till livslångt lärande är ett bredare uppdrag som gäller möjlighet till kompetensutveckling för enskilda under hela livet.

Det nya omställningsstudiestödet

Det nya omställningsstudiestödet riktar sig till personer som är etablerade på arbetsmarknaden och ger, upp till en gräns, möjlighet att genom bidrag och lån få motsvarande 80 procent av lönen under 1- 44 veckors heltidsstudier (längre om studier på deltid). Studierna kan ges både på distans och deltid.

Det finns ett antal kriterier som ska uppfyllas för att ett omställningsstudiestöd ska kunna beviljas men det som är av störst relevans för SKH att arbeta utifrån är att utbildningen ska bidra till att stärka en persons ställning på arbetsmarknaden (arbetsmarknadens behov). Omställningsstudiestöd kan inte beviljas för utbildningar som borde tillhandahållas av en persons arbetsgivare för att klara av arbetsuppgifterna, eller som enbart löser ett kompetensbehov hos en specifik arbetsgivare.

Genomförande av analys med utgångspunkt i villkoren för omställningsstudiestödet SKH erbjuder redan idag utbildningar för personer med etablering inom de branscher som SKH utbildar för och tar i planeringen av dessa program och kurser tas hänsyn till målgruppens förutsättningar för att bedriva studier.

SKH har tidigare gjort bedömningen att omställningsstudiestödet sannolikt kommer att ha liten påverkan på SKH:s utbildningsutbud och studentunderlag. Däremot bör en mer utvecklad analys av de kriterier som finns uppställda för omställningsstudiestödet gällande vad som krävs av studenten respektive av utbildningen för att det ska kunna bli aktuellt för en student att delta i det nuvarande kursutbudet med omställningsstudiestöd genomföras. Detta bör även tas med i utbildningsplaneringen inför att en ny kurs ska inrättas.

SKH anser att utbildningens upplägg och distributionsform, så som exempelvis studietakt och distans eller campusförlagd utbildning, är viktiga att särskilt lägga fokus på då dessa faktorer är avgörande för potentiella studenters möjlighet att delta i studierna kombinerat med eventuell yrkesverksamhet och i relation till studentens bostadsort.

SKH har även i analysarbetet fokuserat på vilka av nuvarande utbildningar som ger kompetens som särskilt efterfrågas på arbetsmarknaden, där det idag inte finns en överetablering, och där det finns/kan utvecklas kurser/program som bedöms kunna locka sökande. SKH kommer inte att kunna göra en riktad utlysning mot de grupper som kan ta del av omställningsstudiestödet men kan i arbetet med utveckling och planering av utbildning ta hänsyn till de aktuella villkoren.

Dialog med organisationer med kunskap om arbetsmarknaden

I uppdraget ingår att föra dialog med organisationer med kunskap om arbetsmarknaden.

I SKH:s utbildningsplanering ingår redan att göra en omvärldsbevakning och det finns en väl utvecklad kontakt med de olika konstnärliga fälten som SKH utbildar inom. Samverkan sker genom kontakter inom nätverk samt att många lärare arbetar deltid vid SKH och samtidigt utövar sitt konstnärskap utanför SKH. Utöver det finns även omvärldsanalys med som ett kriterium i SKH:s riktlinjer för inrättande av utbildningsprogram för att starta ett nytt utbildningsprogram. Kriterierna som ska analyseras inför inrättande är arbetsmarknadens behov, sökandes efterfrågan och andra relevanta samhällsliga behov.

Med det sagt vill SKH understryka att det redan idag finns väl utvecklade kontakter med externa parter inom de aktuella konstnärliga fälten. Utöver dessa kontakter finns det ett behov av att utveckla en högskolegemensam samverkan med organisationer med kunskap om arbetsmarknaden för att få möjlighet att föra en direkt dialog och diskussion om kompetensutvecklingsbehov och utbildning som stödjer det livslånga lärandet. Behoven kan vara både gemensamma och olika för de olika konstnärliga fälten. Denna dialog kommer i första hand att fokusera på att få inspel från de aktuella organisationerna i syfte att få underlag för högskolans analys av vilka nuvarande, och potentiellt framtida, utbildningar som stödjer långsiktigt lärande och kompetensförsörjning inom de branscher där SKH verkar. SKH ska framför allt utveckla utbildningsutbud i enlighet med sitt uppdrag som konstnärlig högskola och det är viktigt att även poängtera att SKH inte är den enda utbildningsinstitution som verkar inom dessa områden.

Under november 2022 inleddes starten på en kontinuerlig dialog med deltagare från Dansalliansen, Teateralliansen och Fackförbundet Scen och Film. Övriga inbjudna som ej hade möjlighet vid detta tillfälle att delta var Svensk scenkonst, Almega medieföretagen, Trygghetsrådet, Arbetsförmedlingen Kultur och media. Intentionen är att även fortsättningsvis bjuda in samtliga ovanstående samt eventuellt fler organisationer till den fortsatta dialogen.

Samtalen vid det inledande mötet var mycket givande och områden för såväl gemensamma som branschspecifika kompetensbehov kunde identifieras. Vidare kunde konstateras att omställningsstudiestödet ses som en positiv möjlighet för yrkesverksamma att kompetensutveckla sig eller ställa om men det är komplext och många parametrar att ta ställning till och vid dialogen enades representanterna om att tillsätta en arbetsgrupp med deltagare från SKH och de olika

organisationerna för att planera för fortsatt samarbete. Nästa dialog kommer att ske i mars 2023.

Dialog med andra lärosäten och Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

I uppdraget ingår att föra dialog med andra högskolor. Detta bedöms i första hand kunna ske inom ramen för existerande nätverk men det kan finnas behov att på sikt föra fördjupade samtal med utvalda lärosäten.

Inom ramen för uppdraget deltog SKH i SUHF:s digitala konferens den 6 oktober där lärosäten och företrädare för UKÄ ska samlades med anledning av regeringsuppdraget för dialog och erfarenhetsutbyte. SKH deltog även i SUHF:s uppföljande konferens den 7 november för handläggare. Båda konferenserna var givande och bidrog på ett konstruktivt sätt med både information, idéer, inspiration och även möjligheten att diskutera gemensamma frågetecken inom området från såväl deltagande lärosäten som övriga deltagande organisationer.

Långsiktiga mål med SKH:s utbildningsutbud

SKH har i dokumentet *Långsiktiga mål för SKH:s utbildningsutbud och utbildningsplanering* slagit fast att utbildningsutbudet och utbildningsplaneringen vid SKH syftar till att:

- bidra till att säkra långsiktig kompetensförsörjning och kompetensutveckling inom de konstfält där SKH verkar med fokus på att bidra till utveckling av konstarna.
- erbjuda ett utbildningsutbud som lockar kvalificerade sökande som tar sina platser i anspråk och fullföljer sina studier.
- säkra en stabilitet över tid i inhämtning av högskolans takbelopp.

Utbildningsutbud inom program och fristående kurser

SKH:s utbildningsprogram är grunden för utbildningsverksamheten vid SKH. Utbildningsprogram ges på grundnivå och avancerad nivå inom huvudområdena cirkus, dans, danspedagogik, koreografi, opera samt scen och media.

Programmen på grundnivå syftar till att erbjuda dem som vill etablera sig inom de fält där SKH verkar en stabil grund med konstnärlig eller konstpedagogisk/-didaktisk kompetens för ett hållbart konstnärskap och yrkesliv.

Programmen på avancerad nivå syftar till såväl progression från utbildning på grundnivå samt att erbjuda personer som är verksamma inom de fält där SKH verkar en möjlighet till fördjupning och breddning för att säkra ett hållbart konstnärskap och yrkesliv.

Fristående kurser fyller en viktig funktion i högskolans totala verksamhet i relation till nationella mål om breddad rekrytering och livslångt lärande. De fristående kurserna har tre primära målgrupper:

1. Introduktion för personer som vill etablera sig inom de fält som SKH utbildar inom.

2. Fördjupning inom ett specifikt fält för personer som är professionellt etablerade inom de fält som SKH utbildar inom.
3. Breddning av relevans för personer som är professionellt etablerade inom de fält som SKH utbildar inom.

I SKH:s mål för program och kurser är livslångt lärande och kompetensutveckling integrerade. En stor del av SKH:s fristående kurser riktar sig till personer som är etablerade inom arbetslivet.

Beskrivning av SKH:s utbildningsutbud

SKH utbildar studenter på grundnivå och avancerad nivå inom cirkus, dans, danspedagogik, film, koreografi, media, opera, scenkonst och skådespeleri. På båda nivåerna ges utbildningsprogram och fristående kurser. SKH utvecklar kontinuerligt utbudet av kurser och program. Syftet är att både följa och driva utvecklingen inom de fält där högskolan verkar. Utbildningsutbudet gör det möjligt för både blivande och redan etablerade konstnärer och pedagoger att utvecklas i sina professionella roller och samtidigt föra de konstnärliga fälten framåt. Ett prioriterat område för SKH är att fortsätta vidareutveckla den avancerade nivån och att tydliggöra progressionen mellan grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå.

Prefekterna ansvarar inom ramen för sin institutions uppdrag för att planera institutionens utbildningsutbud. Utbildningsutbudet diskuteras även regelbundet i SKH:s ledningsgrupp. Prefekterna har löpande kontakter med aktiva inom branschen och arbetsgivare samt för samtal med nuvarande och tidigare studenter för att kunna analysera behov och intresseområden för SKH:s utbildningar. Även lärarnas olika nätverk är en värdefull källa till information och underlag. Som exempel kan ges att ett programråd inrättats för ämneslärarprogrammet där lärare från både SKH och Stockholms universitet (SU) ingår. I programrådet ingår även studentrepresentanter, handläggare från båda lärosätena och en gymnasielärare.

I planeringen av utbudet av utbildningsprogram och fristående kurser analyserar SKH återkommande hur utbildningarna kan bidra till att utveckla konstfälten och samhällsutvecklingen samt vilka områden som är intressanta för professionellt verksamma inom högskolans utbildningsområde. I samband med planeringen av fristående kurser diskuteras också distributionsform och kursupplägg utifrån den tänkta målgruppen för utbildningen, samt vikten av att ge tydlig information vid utlysningen för att de sökande ska kunna ta ställning till om kursen går att genomföra i kombination med professionella åtaganden då en stor del av SKH:s fristående kurser riktar sig till redan yrkesverksamma. Övriga parametrar som analyseras är bland annat genomströmning, söktryck och resultat från kursvärderingar. Några exempel på kurser som efterfrågats av fältet och där det finns ett behov är Handstående, 7,5 hp, Scenkonstproduktion, 10 hp, Filmskådespeleri, 30 hp, Operarepetitör, 10 hp, Entreprenörskap och affärsutveckling och kreativ verksamhet, 7,5 hp och Gestalta med röst och tal, 30 hp.

Frågor om upphovsrätt blir allt mer framträdande inom det konstnärliga området och efterfrågan på kurser för kompetensutveckling har funnits både från

yrkesverksamma konstnärer samt organisationer inom fältet. Institutionen för film och media har utvecklat en kurs i Upphovsrätt för film och media, 7,5 hp, som gavs under hösten 2021.

SKH har sedan ett några år deltagit i satsningen ”Kulturskoleklivet” där kurser inriktade på att ge personer med utbildning och erfarenhet inom olika konstnärliga fält de didaktiska kunskaper som krävs för arbete inom kulturskolan. Satsningen kommer sig ur ett konstaterat behov av att rekrytera konstnärligt och didaktiskt kompetenta lärare till kulturskolan. SKH:s erfarenheter av dialog med kulturskolorna och andra högskolor har varit mycket positiva men det kan konstateras att söktrycket till kurserna har varit mycket lågt. SKH har ställt in flera kurser på grund av för lågt intresse. Med möjlighet för målgruppen att genomföra studierna med omställningsstudiestöd kanske situationen skulle ha varit annorlunda. Även om det finns ett konstaterat behov av kompetensen inom arbetsmarknaden har erfarenheterna av satsningen visat att det finns utmaningar att locka de potentiella studenterna som behöver analyseras ytterligare.

Program på avancerad nivå

SKH har under 2022 nio aktiva program på avancerad nivå. Behörigheten omfattar kandidatexamen eller motsvarande erfarenheter genom reell kompetens samt behörighet i undervisningsspråken/-et.

Programmen förutsätter i de flesta fall att studenterna har en etablering på arbetsmarknaden.

I framtagande av nya program ingår att institutionerna gör en omvärldsanalys och dels tittar på vilket behov och intresse det bedöms finnas för utbildningen.

Fristående kurser

SKH ger varje år fristående kurser som fyller olika syften, en stor del av kursutbudet riktar sig till personer som är etablerade konstnärer och som erbjuds möjlighet till fördjupning inom sitt fält eller breddning.

SKH är i första hand en programhögskola där studenterna genomgår och får examen efter programstudier. SKH har ca 20 procent av helårsstudenterna inom fristående kurser. Det finns små möjligheter att kombinera fristående kurser till en examen.

Vid SKH är det vanligt att lärare kombinerar anställningen vid högskolan med en professionell verksamhet inom sitt fält, detta säkrar en kontinuerlig kontakt med aktuell bransch.

SKH har inte byggt upp ett fast kursutbud av återkommande kurser. Numera följer SKH samma fasta utlysningperioder som merparten av högskole-Sverige men en stor andel av SKH:s fristående kurser ges endast en eller ett fåtal gånger. Detta har som konsekvens att det är svårt för en person som identifierar en intressant kurs att planera för ett framtida deltagande i kursen. Kurserna som ska ges finns publicerade under en kort period (då det är möjligt att anmäla sig som sökande). Om en potentiell sökande inte aktivt håller sig uppdaterad om SKH:s kursutbud är det därmed ett mått av ”tur” eller ”slump” som avgör om en potentiell sökande nås

av information om kursen och har möjlighet att söka inom utsatt tid och även möjlighet att följa kursen när den ges.

Goda erfarenheter från en student som genomfört en kurs kan göra att andra potentiella sökande lockas – när kursutbudet är rörligt är det svårare att dra nytta av denna potential.

Fördelen med att ha ett skiftande kursutbud är att det är möjligt att anpassa kursutbudet efter bedömningar av vilka behov och vilket intresse som finns för att fördjupa/bredda sig inom olika aktuella områden.

I upplägget av kurserna är ambitionen att i möjligaste mån ha de potentiella studenternas behov i åtanke, det vill säga att schema för kursen ska kommuniceras tidigt, att planeringen ska utgå ifrån om det är troligt att målgruppen ska kombinera deltidstudier med arbete samt att målgruppen kan finnas över hela landet samt även i utlandet. SKH använder digital undervisning när så är lämpligt sett till undervisningens innehåll.

Utveckling av SKH:s utbildningsutbud

Omvärldsanalys sker, som tidigare nämnts, idag dels genom kontakter inom bransch och bland aktiva utövare, dels genom dialog med nuvarande och tidigare studenter. SKH kommer fortsätta att utveckla processerna för omvärldsanalys gällande behov och intresse för fristående kurser och program. Även möjligheterna för den enskilde att kunna ta del av omställningsstudiestödet behöver analyseras noggrannare med anledning av den kombination mellan inkomster från A-skatt och F-skatt som branschens aktörer ofta innehar. Dialogen med de externa parterna som inleddes under hösten 2022 ses som starten på ett mer formellt sådant samarbete.

I ovan nämnda dialog diskuterades även möjligheterna att öppna kurser inom program så att de blir sökbara som fristående kurser. Det kommer i den fortsatta dialogen diskuteras mer specifikt inom vilka områden det finns efterfrågan på inom branschen och vilka möjligheter som finns att göra kurser sökbara.

SKH har vid ett fåtal tillfällen anordnat uppdragsutbildningar men det är inte något som prioriterats i någon högre utsträckning. Det kan dock finnas anledning att undersöka om det finns intresse från arbetsgivare inom de konstnärliga fälten för denna utbildningsform.

Internt vid SKH pågår en organisationsutveckling att främja samarbete över ämnesgränserna för att skapa gemensamma och unika möjligheter till lärande och forskning. I den nya organisationen tillkommer en vicerektor för utbildning som bland annat kommer att fortsätta utveckla samordningen av utbildnings- och kursutbudet inom högskolan och blir en viktig spelare för SKH när det gäller den övergripande utbildningsplaneringen.

Vidare genomförs även en genomlysning av SKH:s kandidatprogram med syfte att skapa en gemensam struktur. Detta görs av flera olika anledningar. Både för att svara upp mot de behov studenterna har inför ett kommande yrkesliv i en föränderlig omvärld och i med detta skapa mer flexibla studievägar med fler möjligheter för studenter att själva ta en aktiv roll i lärandeprocesser. I samband

med principerna för detta arbete kan även andra delar av utbildningsutbudet beröras som kan vara aktuella för det livslånga lärandet och omställningsstudiestöd.

Inom till exempel film och media är branschen tydlig med sina signaler om brister men även mycket snabbväxande och det som är efterfrågat ett år är möjligen inte efterfrågat nästa år, vilket kan försvåra för att möta arbetsmarknadens behov. Vissa saker är dock återkommande efterfrågat, vilket gör det lättare att planera för utbildningsutbudet.

Verksamheten med fristående kurser vid SKH har växt sedan 2018 och det kan konstateras att det har funnits flera exempel på kurser som konkurrerar med varandra innehålls- och/eller tidsmässigt. Intresset för kurserna varierar och det finns dels kurser med högt söktryck där många högt meriterade sökande konkurrerar om platserna, dels kurser med lågt söktryck där det antingen är möjligt att erbjuda alla behöriga sökande plats på utbildningen eller där intresset är så lågt att utlysningen avbryts och kursen ställs in. När det gäller fristående kurser är det inte bara efterfrågan från bransch och studenter som styr utan även lärarnas möjligheter och specialistkompetens som påverkar samt takbeloppet. SKH har inte möjlighet att utöka andelen fristående kurser men däremot ytterligare se över utbudet i förhållande till efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

I beskrivningen av SKH:s utbildningsutbud framgår idag tydligt vilken målgrupp som avses inom respektive fristående kurs och utbildningsprogram. Däremot finns ett behov av att ytterligare klustra de olika utbildningarna utifrån olika studietakt och möjlighet till digitala moment eller distans så att det blir enklare för potentiella, redan yrkesverksamma, sökande att få en överblick över sökbara kurser och hur de är möjliga att kombinera med yrkeslivet. I anslutning till dessa kurser skulle även information om möjlighet att söka omställningsstudiestöd kunna ges.

Sammanfattningsvis kan SKH konstatera att det finns goda möjligheter att utveckla och omprioritera utbudet av fristående kurser i högre grad med tanke på livslångt lärande och omställning och i dialog med branschen. SKH avser också fortsätta att utveckla samordningen av kursutbudet inom högskolan samt sträva efter en högre grad av förutsägbarhet i kursutbudet för att möjliggöra för potentiella sökande att planera för möjlig kompetensutveckling. SKH ser även möjligheter att, utifrån efterfrågan, se över kurser inom utbildningsprogram för att göra dem sökbara för personer utanför programmet. Däremot ser SKH färre möjligheter att inom befintlig ekonomisk ram utöka utbudet av fristående kurser.

Paula Crabtree

Rektor, Stockholms konstnärliga högskola